

5. ÜNİTE

kat çekici kavram “hamr”dır. Hamr sözlükte bir şeyi örtmek anlamına gelir. İçki aklı örttüğünden “hamr” olarak adlandırılır. Ayetlerde “hamr”ın haram kılındığı bildirilir. Bir hadiste, “her sarhoş edicinin hamr, her hamrın da haram olduğu” vurgulanır.⁴ Bu durum yeme, içme, koklama veya vücuda başka yollarla alınan aklı örtücü özelliğe sahip bütün maddelerin haram kılındığını gösterir.

İslamda büyükbaş hayvanlar, doğrudan veya dolaylı yolla helal kılınmıştır.

Kur’an’da zararı ve sarhoş edici yönüne vurgu yapılarak özellikle adı zikredilip yasaklanan bitkisel kökenli maddeler içki ve türevleridir. Yüce Allah şöyle buyurur: **“Ey iman edenler! Şarap, kumar, putlara kurban kesilen sunaklar, fal okları, şeytana ait murdar işlerden başka bir şey değildir. Bunlardan geri durun ki felâh bulasınız. Şarap ve kumarla şeytanın yapmak istediği tek şey, sizin aranızda düşmanlık ve kin salmak, sizi Allah’ı zikretmekten ve namazdan alıkoymaktır. Artık bu habis şeylerden vazgeçtiniz değil mi?”**⁵ Nisâ sûresinin 43. ayetinde; **“Ey iman edenler! Sarhoş iken, ne söylediğinizi bilinceye kadar namaza yaklaşmayın.”** buyrulmuştur. Bununla birlikte Hz. Peygamber’in, **“Sarhoşluk veren her içki haramdır.”**⁶; **“Çoğu sarhoşluk veren şeyin azı da haramdır.”**⁷ gibi hadisleri gereğince kişi sarhoş olmayacak kadar içse de içkinin haram olma hükmünün değişmeyeceği bilinmelidir. Buradan içkinin (hamrın) yasaklanma sebebinin (illeti) iskar, yani sarhoş edicilik olduğu anlaşılmaktadır. Bu hâlde iken namaza yaklaşılmaması emredilmiştir. Mâide sûresinin 91. âyetinde ise şeytanın hamr ve kumar yoluyla Allah’ı anmaktan ve namazdan alıkoymağı bildirilmiştir. Ayetlerden içkinin yasaklanmasının gerekçesinin iskar yani sarhoş edicilik vasfı olduğu ortaya çıktığından ayetteki “hamr” kelimesinin içki başta olmak üzere tüm sarhoşluk verici maddeleri kapsayan bir kelime olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla sadece içki değil, afyon, esrar, eroin, kokain vb. aklı örtücü, sarhoş edici özelliğe sahip bütün bitkisel maddelerin kullanılması dinimizde haramdır.

Hayvansal Kökenli Gıdalar: İnsanlığın tarihten beri tüketmeyi âdet hâline getirdiği deve ve siğir cinsinden büyükbaş hayvanlar, koyun ve keçi cinsinden küçükbaş hayvanlar ve bir kısım kanatlı hayvanlar İslam’da doğrudan veya dolaylı yolla helal kılınmıştır. Kur’an’da eti yenmesi bakımından doğrudan yasaklanan hayvan, domuzdur. Yırtıcı olanlarla insan doğasının kerih gördüğü diğer hayvanlar da fıkhîta yasaklananlardır. Hayvan, aslen helal olmakla birlikte, duruma göre etinin elde edilme yöntemi sebebiyle de haramlık söz konusu olabilmektedir. Ayrıca bir hayvansal ürün olarak akıtılmış kan da haramdır.

Kur’an’da hayvansal kökenli gıdalara ilişkin olarak dört ayrı ayette yasaklandığından söz edilir.⁸ Konuyu özetleyici nitelikteki En’am suresi 145. ayette şöyle buyrulur: **“De ki; bana vahyolunanda ölmüş hayvan (meyte), akıtılmış kan, domuz eti -ki o necistir-ya da günah işlenerek Allah’tan başkası adına**

4 Müslim, “Eşribe”, 73; Buharî, “Edeb”, 80.

5 Mâide suresi, 90-91. ayetler.

6 Buhârî, Vudû, 71; Edeb, 80; Müslim, Eşribe, 7.

7 Ebu Dâvud, Eşribe, 5; Tirmizî, Eşribe, 3.

8 Bakara suresi, 173. ayet; Mâide suresi, 3. ayet; En’am suresi, 145. ayet; Nahl suresi, 115. ayet.